

HAND AidWatch JELENTÉS 2014

—
A magyar nemzetközi fejlesztési
szerepvállalás 2015 előtt és után

A HAND Szövetség kiadványa

BEVEZETÉS ÉS AJÁNLÁSOK	3
1. A MAGYAR HIVATALOS FEJLESZTÉSI TÁMOGATÁS (ODA) ÖSSZEGE ÉS A MAGYAR BRUTTÓ NEMZETI JÖVEDELEMHEZ VISZONYÍTOTT ARÁNYA 2013-BAN	4
2. A MULTILATERÁLIS ÉS BILATERÁLIS MAGYAR ODA 2013-BAN	7
2.1. Multilaterális befizetéseink	7
2.2. A magyar bilaterális ODA 2013-ban	8
2.2.1. Partnerországok	9
2.2.2. Bilaterális ODA kifizetések kormányzati szervek szerint	12
2.2.3. Beavatkozási területek, valódi segélyek – inflált segélyek	12
2.2.4. Monitoring és értékelés	14
3. SZEMLÉLETFORMÁLÁS, GLOBÁLIS NEVELÉS	14
4. CIVIL SZERVEZETEK SZEREPE	15
5. TRANSPARENCIA	16
6. A 2015-ÖS ÉVRŐL ÉS A 2030-IG MEGHATÁROZÓ FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSI CÉLOKRÓL	17
6.1. A magánszektor illetve a gazdasági szempontok szerepének növelése	17
7. MAGYARORSZÁG SZEREPE 2015 UTÁN - ZÁRSZÓ	18
MELLÉKLET – ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célok tervezte (OWG)	18
RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	19

IMPRESSZUM:**SZERZŐK** | Balogh Réka és Rohonyi Péter**SZERKESZTETTE** | Balogh Réka**LAYOUT** | Cymetriq Studio

© 2014 HAND

KIADÓ | HAND Szövetség**E-MAIL** | info@hand.org.huwww.hand.org.hu

BEVEZETÉS ÉS AJÁNLÁSOK

A szegénység felszámolására irányuló erőfeszítések globális színterén a **2015-ös év** rendkívüli jelentőséggel bír, mivel meghatározza, hogy a nemzetközi közösség az elkövetkező 15 év során milyen konkrét lépéseket kíván tenni, pontosan milyen célok mentén és milyen forrásokra alapozva ezen a területen. 2000-ben a 15 év alatt elérendő ENSZ Millenniumi Fejlesztési Célok elfogadása hasonló jelentőségű pillanat volt, és az elmúlt közel 15 év rengeteg tanulsággal járt fejlődéssel, fejlesztéssel, a szegénység és egyenlőtlenség felszámolásával kapcsolatban. Az egyik ilyen tanulság az, hogy a segélyek valóban segíthetnek, de az is, hogy úgy, ahogy eddig segíteni akartunk, úgy nem, vagy nagyon lassan és kétséges eredménnyel fog menni. Ezért jelen pillanatban is az ENSZ-ben és azon kívül is folyamatos tárgyalások zajlanak arról, hogy hogyan lehetne egy olyan új **nemzetközi konszenzust**, ún. **fejlesztési keretrendszert** kialakítani, mint amilyen a millenniumi céloké volt, de ami valóban a fenntartható fejlődési pályára való átállást segítené. Ezért az új keretrendszerben a korábbihoz képest nagyobb kell, hogy legyen az elkötelezettség a ténylegesen hatékony, a helyi környezeti, társadalmi és gazdasági tényezőket jobban figyelembe vevő, mindenkit bevonó, koherens és megnövelt forrásokra épített fejlesztési együttműködés iránt. Ennek kialakításában és majdan végrehajtásában - ahogy a korábbiakban is - minden ENSZ tagállamnak, így Magyarországnak is szerepet kell vállalnia.

A HAND Szövetség AidWatch jelentései² minden évben ennek a sokrétű feladatnak elsősorban egy kis szeletével foglalkoznak, vagyis hogy **Magyarország** nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban **miel járul hozzá számszerűsíthetően a nemzetközi fejlesztés (NEFE)** által elérni kívánt célokhoz, és hogy vajon ezt hatékonyan teszi-e.³ A 2013-as HAND-jelentés, a korábbi jelentések hagyományát követve reflektál a fejlődő országok számára nyújtott támogatások adott évi mennyiségére, a múltbeli és a jövőben várható

trendekre. 2015 előtt újra ránézni a magyar teljesítményre egyrészt azért is tanulságos lehet, mivel az ENSZ-es folyamat jövőre esedékes fordulója apropóján **az Európai Unióban 2015 a Fejlesztés Európai Éve lesz**, tehát hazánkban is sokkal több szó fog esni a kérdésről. Másrészt az elmúlt évek folyamánaként a magyar nemzetközi fejlesztés is nagy jelentőségű változások előtt áll. Az idén márciusban elfogadott NEFE-stratégia⁴, a parlamentnek immár benyújtott - és remélhetőleg a jövő évben hatályba lépő NEFE-törvény, illetve az intézményi - és a civil remények szerint - finanszírozási keretrendszer átalakítása 2015-re egy megújult és sokkal hatékonyabb magyar fejlesztési tevékenység ígérését hordozza. Mindezek megvalósításához azonban a jelentésben megvizsgált adatok és tények fényében egyértelmű, hogy a finanszírozási eszközrendszer és a kapacitások erőteljes bővítése szükséges mind a kormányzat, de egyébként minden egyéb szereplő, így a civil szervezetek oldalán is.

AJÁNLÁSOK

A civilek elvárása, hogy Magyarország, amilyen felelős szerepvállalással végigvezette az elmúlt másfél év során a Millenniumi Fejlesztési Célokot követő Fenntartható Fejlesztési Célokra vonatkozó javaslatcsomag összeállítását az ENSZ Nyitott Munkacsoportjának társelnökéeként, ugyanolyan felelősen tegye meg a szükséges lépéseket, hogy saját nemzetközi fejlesztési szakpolitikája és gyakorlata lehetővé tegye azoknak a nemzetközi kötelezettségvállalásoknak teljesítését, amelyekkel régóta adós a múltra vonatkozóan, és amelyek kidolgozásában ilyen prominens szerepet vállalt a jövőre nézve.

- Ehhez szükséges a **nemzetközi fejlesztésre fordított források növelése és uniós kötelezettségvállalásunk mielőbbi teljesítése** (0,33% ODA/GNI arány). Ebben a kontextusban az egyetlen tényleges és már eleve kis NEFE költségvetési előirányzatnak (KKM) több mint tizedére csökkentése éppen a 2015-ös évben megengedhetetlen lépés és rendkívül rossz üzenetet küld a nemzetközi közösség mind fejlett, mind fejlődő ország tagjai felé.

1 A brundtlandi definíció alapján a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket. További információk a fenntartható fejlődés honlapján (<http://www.ff3.hu/>) és a Nemzeti Fenntartható Fejlesztési Tanács weboldalán (<http://nfft.hu/a-fenntarthato-fejlodesrol/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma/>)

2 A HAND Szövetség minden évben csatlakozik a fejlesztési civil szervezetek európai ernyőszervezete, a CONCORD (www.concordeurope.org) vezette ún. AidWatch kezdeményezéséhez, amely a tagállamok civil szervezeteinek és szakembereinek bevonásával a donor országok ODA költségeit és e téren tett kötelezettségvállalásaik teljesítését vizsgálja.

3 Itt szeretnénk megköszönni a Külgazdasági és Külügyminisztérium Nemzetközi Fejlesztési Főosztályának és munkatársainak a segítséget, hogy az adatokat a kért részletességgel rendelkezésünkre bocsátották és segítettek értelmezésükben.

4 Külügyminisztérium: Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésre vonatkozó szakpolitikai stratégiájáról és nemzetközi humanitárius segítségnyújtásra vonatkozó szakpolitikai koncepciójáról (2014-2020) szóló stratégia, 2014, http://nefe.kormany.hu/download/5/f0/a0000/EI%20C5%91fejleszt%C3%A9s_NEFEstrat%20v%C3%A9gleges%20strat%C3%A9gia_561NEFEFO.pdf

- A bilaterális (kétoldalú államközi) és multilaterális (nemzetközi szervezeteken keresztül folyósított) támogatások jelenlegi arányát (26,5:73,5) **el kell tolni a bilaterális fejlesztési együttműködés irányába** az előbbihez rendelt források radikális növelésén keresztül.
- A NEFE-stratégia által megfogalmazottaknak megfelelően a magyar civil szervezetek is szükségesnek tartják a Magyarország által teljesített **multilaterális kifizetések magyar NEFE-célokkal összhangban történő tervezését**.
- A kormány által elfogadott NEFE-stratégiával összhangban **a bilaterális NEFE-n belül elengedhetetlen a tudatosan tervezett NEFE-keret mielőbbi bővítése** elsődlegesen a KKM saját NEFE-előirányzatának jelentős mértékű és folyamatos növelésén, illetve szintén a NEFE stratégia és a Parlamentnek 2014 novemberében benyújtott NEFE-törvény által lefektetett általános keretnek megfelelően kialakított, **koordináltabb, a NEFE szempontokat sokkal erőteljesebben érvényesítő, a KKM szerepét megerősítő keretrendszer** működtetésén keresztül.
- A prioritást élvező **partnerországok listáját** mielőbb **szűkíteni és rögzíteni** szükséges, hogy a jelenleg rendelkezésre álló szűkös forrás szakmailag és pénzügyi szempontból is koherensebb és hatékonyabb módon kerüljön felhasználásra. Az ENSZ-es ajánlásokkal és EU-s kötelezettségvállalással összhangban **a legkevésbé fejlett országokba irányuló támogatások mennyiségét és arányát a magyar ODA-n belül meg kell többszörözni**.
- A **valós erőforrás-transzfer nem jelentő magyar ODA-költségek** (pl. itt tanuló külföldi diákok ösztöndíjai, menekültek itt tartózkodásának első évi költségei) **arányát**, amely jelenleg min. 65% a kétoldalú együttműködésekben, **csökkenteni kell** és Magyarország ezekhez mérhető nagyságrendű, de ezeken felül rendelkezésre álló, valós pénzügyi eszközöket jelentő, helyben és kötöttségektől mentesen felhasználható forrásokat biztosítson a NEFE-hez.
- Az új NEFE-stratégiában meghatározott **fejlesztési szektorok prioritálása és pontosabb meghatározása** történjen meg a **stratégiát végrehajtás szintjén gyakorlatba ültető dokumentumokban** is, támpontot

szolgáltatva nemcsak a KKM, de természetesen az egyéb kormányzati szervek nemzetközi együttműködéseiben is.

- **Részletes monitoring és értékelési keretrendszer** kerüljön mielőbb kidolgozásra, melynek része, hogy külső szakértők végzik az értékelést, és az eredmények nyilvánosan hozzáférhetőek.
- A hazai **szemléletformálásra és globális nevelésre szánt források többszörösére kell, hogy nőjenek** a NEFE kiadásokon belül, mivel ez nemcsak az ügy társadalmi ismertségét és támogatottságát, de hosszú távon a bevonható források körét is szélesítheti.
- **Legyen a jelenlegi sokszorosa a civilek számára elérhető nemzetközi fejlesztési forrás**, mivel ez elengedhetetlen egy hatékonyabb és korszerű magyar NEFE-szektor megteremtéséhez.
- A tervezett **NEFE projekt-adatbázis és statisztikai rendszer mielőbb készüljön el** és váljon nyilvánossá. A nemzetközi standardok átvétele ne csak a külügyi tárca NEFE-adatszolgáltatására **vonatkozzon**, hanem **az összes NEFE-ben résztvevő államigazgatási szervére**.

1. A MAGYAR HIVATALOS FEJLESZTÉSI TÁMOGATÁS (ODA) ÖSSZEGE ÉS A MAGYAR BRUTTÓ NEMZETI JÖVEDELEMHEZ VISZONYÍTOTT ARÁNYA 2013-BAN

Mint minden OECD és európai uniós tagállam, Magyarország is elkötelezte magát amellett, hogy bruttó nemzeti jövedelmének (Gross National Income - GNI) egy bizonyos százalékát nemzetközi fejlesztésre fordítja, és ezt statisztikailag lejelenti az OECD felé. Ez az ún. **hivatalos fejlesztési támogatás (Official Development Assistance - ODA)**. Az alapvető, immár több évtizedes múltra visszatekintő és azóta is csak néhány ország által teljesített vállalás a 0,7%-os hozzájárulás biztosítása. **Magyarországnak**, úgy mint a többi 2004 után csatlakozott uniós államnak is, a 2005-ben elfogadott európai megállapodás értelmében a **0,33%-os ODA/GNI cél elérésére kell törekednie 2015-re**.

2013-ban a magyar ODA összege 28.665.240.888 forint volt, ami az éves GNI 0,10%-a.⁵ Ez azt jelenti, hogy az ODA/GNI arányban nem történt lényeges előrelépés az előző évhez viszonyítva, tehát a korábbiakhoz képest **semmivel sem vált valószínűbbé uniós vállalásunk teljesítése**. Azt is hozzá kell tenni, hogy ezzel gyakorlatilag az összes EU13 ország így áll, ODA/GNI átlaguk 0,08%, és Máltát leszámítva, ahol a menekültügyi költségek megdobják az arányt (0,20%), a többi új EU-tagország is csak max. 0,13%-ot teljesít. Ez a tény azonban nyilván nem menti fel Magyarországot a kötelezettség teljesítése alól.⁶

2003-2013

Ha az eddigi hosszú távú trendet nézzük, akkor 2003 óta a magyar ODA/GNI arány a statisztikai adatgyűjtés javulása, vagyis az ODA-ként elszámolható tételek mind szélesebb körű beazonosítása mellett, és a 2005-06-os adósságelen-

gedések hatására megugrott magyar ODA-összegek után is lényegében évek óta **stagnál és 0,10% körül ingadozik** (ld. 1. táblázat). Az esetleges korábbi növekedés mögött sem állt stratégiaileg célzott és nem csak az éppen aktuális nemzetközi vállalásokból és folyamatokból következő törekvés, így például a 2011-es növekmény is elsősorban multilaterális intézményekhez való hozzájárulásunk keretében az Európai Fejlesztési Alaphoz (European Development Fund) való első befizetésünkkel magyarázható (3,64 mrd Ft). Bilaterális viszonylatban⁷ pedig 2008-tól az Afganisztáni PRT-hoz⁸ rendelt, összességében milliárdos nagyságrendű plusz KÜM-ös és HM-es források is növekedést eredményeztek.

Ezek a tények azonban nem ellensúlyozzák azt, hogy **az elmúlt 10 év adataiból nem olvasható ki a források növelésére való sikeres törekvés**. Mindebben természetesen a gazdasági válságnak is óriási szerepe volt, ami többek között megakadályozta, hogy a 2003 és 2005 között 1-1,5 milliárd forint körül járó KÜM bilaterális NEFE keretet újra a milliárdos

	Teljes magyar ODA	ODA/GNI
2003	4 761 830 000 Ft	0,03%
2004	14 211 020 000 Ft	0,07%
2005	20 026 500 000 Ft	0,11%
2006	31 452 990 000 Ft	0,13%
2007	18 996 060 000 Ft	0,08%
2008	18 777 270 000 Ft	0,08%
2009	23 549 910 000 Ft	0,10%
2010	23 755 740 000 Ft	0,09%
2011	28 072 710 000 Ft	0,11%
2012	26 614 550 000 Ft	0,10%
2013	28 665 240 888 Ft	0,10%

1. táblázat: A teljes magyar ODA és ODA/GNI arány 2003-2013

Forrás: Külügyminisztérium: Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésére vonatkozó szakpolitikai stratégiájáról ... 2014 és Beszámoló Magyarország 2013. évi nemzetközi fejlesztési ... 2014

5 A HAND jelentés a 2013-ra vonatkozó végleges magyar ODA-adatokat tartalmazza, melyek eltérnek az OECD-nek tavasszal benyújtott előzetes 2013-as ODA-adatoktól. Így a márciusban a KÜM által elkészített NEFE-beszámoló adatai is frissítésre kerülnek, és rövidesen elérhetőek lesznek a nefe.kormany.hu-n. A jelentésben általunk hivatkozott 2013-as NEFE-beszámoló (Külügyminisztérium: Beszámoló Magyarország 2013. évi nemzetközi fejlesztési együttműködési és nemzetközi humanitárius segítségnyújtási tevékenységéről, 2014) a dokumentum 2014 márciusában a NEFE Társadalmi Tanácsadó Testület elé terjesztett változata, a 2013-ra vonatkozó végleges adatokat pedig a KKM bocsátotta a HAND rendelkezésére novemberben.

6 A többi uniós tagállam és az EU ODA teljesítménye kapcsán ld. az EC tagállamokra is vonatkozó ODA adatokat tartalmazó jelentését: EU Accountability Report 2014 on Financing for Development (https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/financing-for-dev-2014-accountability-report-01_en.pdf)

7 Multilaterális támogatás: különböző nemzetközi szervezetek által nyújtott segélyek, támogatások, illetve az egyes donor országoknak a nemzetközi intézményekbe való befizetései. Bilaterális támogatás: az egyes donor országok kormányai által a fejlődő országok kormányainak nyújtott segélyek, támogatások, kölcsönök.

8 Provincial Reconstruction Team = Tartományi Újjáépítési Csoport. Afganisztánba települt katonai műveleti bázis a NATO fennhatósága alatt, melynek polgári és katonai szakértői egy-egy tartomány újjáépítési projektjein dolgoznak, és a segítségnyújtásban részt vevő más szervezetek biztonságát szavatolják. 2006 és 2013 között magyar erők irányították a baglani PRT működtetését.

	Teljes magyar ODA	KÜM NEFE+HUM költségvetési forrásai*	KÜM források a teljes magyar ODA %-ában
2003	4 761 830 000 Ft	1 397 800 000 Ft	29,4%
2004	14 211 020 000 Ft	1 417 800 000 Ft	10,0%
2005	20 026 500 000 Ft	1 015 000 000 Ft	5,1%
2006	31 452 990 000 Ft	436 500 000 Ft	1,4%
2007	18 996 060 000 Ft	305 000 000 Ft	1,6%
2008	18 777 270 000 Ft	830 000 000 Ft	4,4%
2009	23 549 910 000 Ft	830 000 000 Ft	3,5%
2010	23 755 740 000 Ft	610 000 000 Ft	2,6%
2011	28 072 710 000 Ft	102 600 000 Ft	0,4%
2012	26 614 550 000 Ft	125 400 000 Ft	0,5%
2013	28 665 240 888 Ft	160 000 000 Ft	0,6%

2. táblázat: A teljes magyar ODA, a KÜM NEFE és humanitárius költségvetési forrásai és a KÜM források a teljes magyar ODA %-ában

* Éves költségvetési előirányzat, nem a ténylegesen megvalósuló kifizetés.

Forrás: Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésére vonatkozó szakpolitikai stratégijáról ... 2014, a KKM NEFEFO tájékoztatása és saját számítás

nagyságrendig tornázza fel a kormányzat, és ez az afganisztáni évi plusz 500 milliós PRT keretet is beleszámítva sem sikerült (ld. 2. táblázat).

A nagyságrendileg jóval nagyobb bilaterális tétel, a társminisztériumok és egyéb **kormányzati szervek NEFE költségei** pedig (2013-ban a teljes bilat kb. 93%-a) a kormányzat által is beismerten legnagyobb részben nem tudatosan tervezett NEFE-tételek, nem álltak és még jelenleg sem állnak a volt Külügyminisztérium (KÜM), most Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) irányítása alatt, **inkább utólagos statisztikai mutatók a szervek ODA-ként is elszámolható költségeiről**. Ezek a tételek eredményezték 2013-ban is a legnagyobb növekedést 2012-höz képest a bilaterális ODA esetében, mivel több, mint egy milliárd forinttal több menekültekkel kapcsolatos kiadás, illetve 1,6 milliárd forinttal több határon túli magyar szervezetekkel kapcsolatos kifizetés került elszámolásra ODA-ként. Mindeközben a KÜM NEFE kifizetései majdnem 300 millió forinttal csökkentek.

Ez egyébként a magyar **civil szervezetek egyik legfontosabb** kritikája a mostani NEFE intézményrendszerrel kapcsolatban, és egyben egyik legfontosabb **elvárásuk** a jelenleg zajló átalakulási folyamatból, hogy ezt a problémát megfelelően orvosolja egy **szakmailag és források tekintetében is jóval koordináltabb, a NEFE szempontokat sokkal erőteljesebben érvényesítő, a KKM szerepét megerősítő keretrendszer** kialakításával. A NEFE-törvény megteremtette ehhez az alapot, most már a konkrét intézkedések szintjén kell mindezt biztosítani.

2014 UTÁN

Az új, 2014. márciusban jóváhagyott **NEFE-stratégia deklarálja a szándékot a teljes ODA növelésére**, mely a dokumentum szerint a KKM bilaterális NEFE és humanitárius előirányzatának növelése mellett a „fejődő országok számára biztosítandó ösztöndíjakkal, kölcsönök nyújtásával, magyar szereplők számára is közreműködést biztosító kezdeményezések, alapok ún. Trust Fund-ok (ilyen például a 2014-től működő, a Világbank csoporthoz tartozó International Finance Corporation-nel (IFC) kötendő megállapodás) létrehozásával lenne teljesíthető”. Szerepet szán még a stratégia a források növelésében az innovatív és alternatív finanszírozási mechanizmusok bevonásának is, így a széndioxid-kibocsátási kvóták eladásából származó bevételek egy részét vagy a személyi jövedelemadó 1 %-át javasolja felhasználni NEFE célra. Másrészt a stratégia a civil véleményekkel összhangban kiemeli, hogy „Magyarország teljes ODA-célú ráfordításainak tervszerű növelése érdekében szükséges az egységes NEFE szempontrendszer alkalmazása és a Külügyminisztérium társakadémi koordinatív szerepének megerősítése.”⁹

A fentiekből ugyanakkor az **egyetlen ismert számszerűsíthető terv** jelenleg, amit a stratégia is megfogalmaz, hogy **a KKM bilaterális NEFE és humanitárius előirányzata 160-ról 2015-ben 380 millió, majd fokozatosan 2017-re**

⁹ Külügyminisztérium: Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésére vonatkozó szakpolitikai stratégijáról ..., 2014

	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%	Ft	%
BILAT. ÖSSZESEN:	3,11	65%	7,19	51%	12,1	61%	17,75	56%	6,06	32%	2,19	12%	5,87	25%	5,99	25%	6,69	24%	4,9	18%	7,59	27%
Ebből KÜM*											1,43	8%	1,36	6%	0,86	4%	0,36	1%	0,84	3%	0,57	2%
MULTILAT. ÖSSZESEN:	1,65	35%	7,02	49%	7,88	39%	13,71	44%	12,9	68%	16,15	88%	17,7	75%	17,9	75%	21,4	76%	21,7	82%	21,8	73%
Ebből KÜM*											0,58	3%	0,41	2%	0,34	1%	4,99	18%	5,2	20%	2,4	8%
BILAT+MULTILAT ÖSSZESEN	4,76	100%	14,21	100%	20	100%	31,45	100%	19	100%	18,35	100%	23,5	100%	23,9	100%	28,1	100%	26,6	100%	28,67	100%

3. táblázat: Bilaterális és multilaterális ODA megoszlása 2003-2013, adatok milliárd forintban és a teljes ODA százalékában, 2003-2013

* A jelenleg hozzáférhető adatokból 2008-tól feldolgozható minden esetben pontosan a KÜM részesedése

Forrás: Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésére vonatkozó szakpolitikai stratégiája ... 2014, NEFE-beszámolók és az OECD adatai

700 millió forintra növekedjék. A 2014 végén elfogadott költségvetési törvényben azonban a Külgazdasági és Külügyminisztérium jövő évi fejlesztési és humanitárius költségvetési előirányzatán mindössze 23,7 millió forint szerepel. A minisztérium felelős Főosztályának tájékoztatása szerint ez mégsem fogja a források radikális csökkenését eredményezni 2015-ben, mivel az évre több más, speciális forrás bevonása is hatással lesz. Egyrészt 300 millió forint segélyt ajánlott fel még júliusban Navracsics Tibor volt külgazdasági és külügyminiszter a 2014 májusi szerbiai és a bosznia-hercegovinai árvízkarok enyhítésére, másrészt a Fejlesztés Európai Éve esetében az KKM-es önrészen felül az Európai Unió biztosít kb. 40 millió Ft-ot szemléletformálási projektek támogatására. Emellett a KKM a minisztérium egyéb NEFE kiadásainak fedezésére külön kérés benyújtását helyezte kilátásba a Kormányhoz kormány-előterjesztés formájában.

2. A MULTILATERÁLIS ÉS BILATERÁLIS MAGYAR ODA 2013-BAN

Fontos szempont az ODA-költések elemzésében a teljes ODA megoszlása multilaterális és bilaterális viszonylatban. **2013-ban a teljes ODA bilaterális aránya 26,5% volt,** (aminek alig tizenharmad része volt a KÜM-költés, a teljes ODA alig 2%-a). Nem létezik előírás ezek arányára, mégis a nemzetközi gyakorlat azt mutatja, hogy a bilaterális komponens jóval nagyobb arányban van jelen, mint Magyarország esetében. Előnye a donor ország számára a támogatás felhasználásának közvetlenebb kontrolja, a programokon belül a gyors visszacsatolás és ha szükséges a változtatás lehetősége, a magyar NEFE láthatósága és a magyar szerepvállalás közvé-

leményre gyakorolt pozitív hatása. Az OECD DAC-átlag¹⁰ 70% a bilaterális javára, míg Magyarország esetében a bilaterális elem 2008 óta csak 12-26,5% között mozog. **A civilek ennek az aránynak a javítását az elkövetkező évek egyik elsődleges feladatának tekintik.** A bilaterális-multilaterális arány hosszú távú trendjei tekintetében ld. a 3. táblázatot.

2.1. MULTILATERÁLIS BEFIZETÉSEINK

A friss NEFE-stratégia által megfogalmazottaknak megfelelően a magyar civil szervezetek is szükségesnek tartják a Magyarország által teljesített multilaterális kifizetések magyar NEFE-célokhoz összhangban történő tervezését. Azaz azt is el kell érni, hogy az eddigieknél tágabb körben, több szereplő bevonásával kezdjük el jobban megtervezni, hogy a különböző, igen számos nemzetközi intézményben és szervezetben mi legyen Magyarország szerepe, melyekben mekkora, illetve melyekhez kellene még csatlakoznunk, melyeket kellene esetleg a „kötelező” tagdíjon felül (több esetben akár további) önkéntes támogatással is segítenünk.

Az OECD DAC tagországok több, mint fele rendelkezik multilaterális stratégiával is. Legtöbbször két minisztérium kezeli a nemzetközi szervezetekbe történő befizetések többségét, a pénzügyekért felelős minisztérium a nemzetközi pénzügyi intézetek felé, a külügyminisztériumok az ENSZ szervezetei, programjai felé.

¹⁰ OECD Development Assistance Committee (DAC): az OECD fejlesztési támogatási bizottsága, melybe 28 OECD tagállam és az Európai Unió delegált képviselője. Magyarországon kívül mindhárom V4-es ország tagja a DAC-nak. Bővebb információ: <http://www.oecd.org/dac/>

Ez itthon is így van, a **külgügyi és a nemzetgazdasági minisztérium az összes multilaterális befizetések kb. 96%-ért feleltek 2013-ban** (kb. 20,2 milliárd Ft-ért a kb. 21,08 milliárd Ft-összesből), a maradékért (kb. 0,9 milliárd Ft) az NFM, VM, BM, EMMI, KEF, OMSZ és az OAH felett.

Az egyes országok gyakorlata egyébként nagyban eltér egymástól, de sokaknak van a legfontosabb multilaterális partnereikkel külön bilaterális szerződésük is. Spanyolországban például, miután eldöntötték, hogy multilaterális befizetések hatékonyabb felhasználását szeretnék látni, a külügyminisztérium két év alatt négy nagy, stratégiai keretszerződést kötött ENSZ-szervezetekkel. Többen igyekeznek multilaterális területen is összpontosításokra, fókuszáltabb támogatási rendszerek kiépítésére. Belgium, ahol 2012-ben több mint három és félszer akkora volt a nominális GDP, mint Magyarországon,

2008 óta 21 nemzetközi intézményre fókuszál¹¹, **míg Magyarország 2013-ban 36 entitásnak¹², azokon belül többször több különböző rész-szervezetnek, társ-szervezetnek, összesen 48 helyre juttatott multilaterális NEFE támogatást.** A 48 tételből kb. 29 esetben önkéntes alapon vállalt hozzájárulásról lehet szó, ami egyébként a jóval kisebb hányadát teszi ki a multilaterális kifizetéseknek (kb. 3 milliárd Ft a 21-ből), de pontosan ezek esetében érdemes a magyar NEFE-célok érvényre juttatását és a fókuszaltságot erősíteni.

Ugyanakkor, ahogy fentebb is kiemeltük, a sok szempontból példaértékűnek tekintett DAC tagországok gyakorlatában óriási a különbség, mondhatni fordított az arány hazánkhoz képest a multilaterális és a bilaterális ODA viszonylatában. Egy **22 DAC országra** kiterjedő nem régi felmérés¹³ szerint teljes NEFE költséikben a **multilaterális-bilaterális költséik aránya 22:78 volt, míg Magyarországon az arány 2013-ban 73,5:26,5 volt.**

11 A DAC országok multilaterális és bilaterális ODA arányai kapsán ld. http://www.un.org/esa/coordination/pdf/dac_report_multilateral_aid_%282010%29.pdf és http://www.oecd.org/dac/aid-architecture/13_03_18%20Policy%20Briefing%20on%20Multilateral%20Aid.pdf

12 UNESCO, UNHCR, FAO, WMO, IAEA-TCF, IOM, ILO, IMF, IBRD, IDA, EC, IUCN, UNCCD, UNEP, WFP, ISTA, Montreal Protocol, ITU, UPU, UNFCCC, EDF, ENSZ, UNDPKO, WTO, UNRWA, WHO, UNICEF, UN CERF, UN OCHA, ICRC, IFRRCRS, ISDR, OHCHR, UNDP, UNFPA, UNODC, UN WOMEN

13 http://www.oecd.org/dac/aid-architecture/13_03_18%20Policy%20Briefing%20on%20Multilateral%20Aid.pdf

2.2. A MAGYAR BILATERÁLIS ODA 2013-BAN

A magyar **bilaterális ODA 2013-ban 7.586.728.985 forint volt**, ami a tavalyi összeghez képest **1,5 milliárd növekedést jelent.** Ez egyrészt három olyan kiadásnak köszönhető, amelyek mindig is a magyar bilaterális ODA legnagyobb részét tették ki:

- 1,13 milliárd forinttal nőttek a menekültek hazai ellátására fordított összegek az előző évhez képest¹⁴,
- a 2012-es 1,5 milliárd forinthez plusz 270 millió forint ösztöndíj-költés adódott hozzá,
- 2012-höz képest 440 millió forinttal nőtt a kötött segélyhitelezés keretén belül a kifizetett kamattámogatások összege.

Ezeket a tételeket nevezik az európai civil szervezetek az AidWatch metodológiában nem valódi, hanem inflált segélynek, mivel nem jelentenek szabadon felhasználható, helyben hasznosítható plusz forrásokat (erről később bővebben is lesz szó).¹⁵ Másrészt 2012-höz képest 1,56 milliárddal kiegészülve 2,27 milliárd forintra nőtt a határon túli magyar szervezetek támogatása, melynek fejlesztési szempontú megítéléséhez a jelenleg rendelkezésre állónál sokkal több információra lenne szükség.

Ami szintén kiolvasható a bilaterális adatokból, hogy a **KÜM NEFE kifizetések majd 300 millió forinttal csökkentek**, elérve 2008 óta a második legalacsonyabb szintet. Ebben minden bizonnyal szerepet játszott az is, hogy az utolsó afganisztáni PRT-re vonatkozó előirányzatok következő évekre áthúzóddó forrásai fokozatosan elapadtak, és míg a KÜM 2012-ben Afganisztánra vonatkozó kifizetései még elérték a 105 millió forintot, 2013-ban már csak 15 millió forintra rúgott ez az összeg (hasonló fokozatos csökkenés figyelhető meg a teljes bilaterális ODA esetén is).

Ami a fentiek alapján a legfontosabb tény a bilaterális ODA tekintetében a jelenlegi intézményi struktúrában, hogy a **KKM-nek egyelőre csak kis mértékben van befolyása a kétoldalú NEFE-költségek programozására, így az még**

14 Az OECD előírásoknak megfelelően a menekültügyi költségek alatt a Magyarországon élő menekültek tartózkodásának első 12 havi költsége értendő.

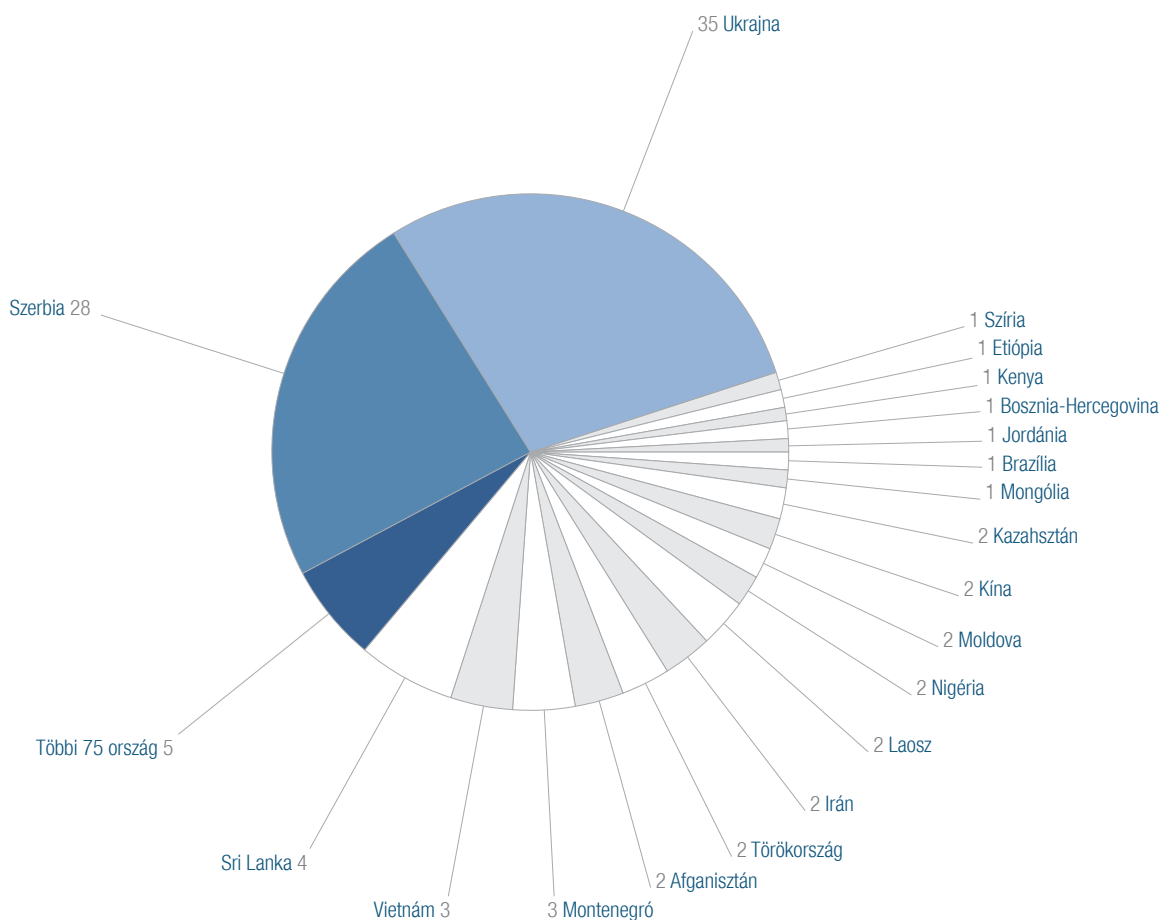
15 A valós fejlesztési támogatásokat (genuine aid) a CONCORD így határozza meg: „a genuine transfer of resources to developing countries to be used for development activities”. A nem ebbe a körbe tartozó tételeket inflált segélynek nevezi, melyekről ld. CONCORD: AidWatch (2012) Aid We Can - invest more in global development, 20. o. http://issuu.com/concordngo/docs/aidwatch_2012/1?e=12619846/8551532

mindig javarészt fragmentált, koordinálatlan, a magyar fejlesztéspolitika szempontjait, céljait nem feltétlenül szem előtt tartó költségek összessége. Az is fontos e tekintetben, hogy a NEFE-tudatos bilaterális **KÜM költségek 2008 óta soha nem haladták meg az ODA 8%-át**. A civilek remélik, hogy a Parlamentnek jóváhagyásra nemrégiben benyújtott, a területet szabályzó NEFE-törvény és az egyéb intézmény-átalakítási tervek változtatnak ezen a helyzeten a jövőben.

2.2.1. PARTNERORSZÁGOK

A kétoldalú ODA-ból (7,59 milliárd Ft) a tavalyi évben kb. 5,1 milliárd forint volt az, ami az egyes partnerországokat érintő bilaterális kifizetés volt. A fennmaradó majd 2,5 milliárd forint egyéb költség itthon felmerülő költségek fedezésére szolgált, úgymint

- menekültügyi költségek (kb. 2 milliárd Ft),
- a NEFE tevékenység végrehajtásához kapcsolódó adminisztratív költségek (kb. 0,5 milliárd Ft)
- és kis részben, kb. 3,2 millió Ft értékben kommunikációra, szemléletformálásra, rendezvényszervezésre irányuló kifizetések
- Szintén nem vettük itt figyelembe a Gazdasági Versenyhivatal Regionális Oktatási Központja által lejelentett költségeket (40,2 millió Ft), mivel azok egyszerre több országra vonatkoznak és a felhasználás pontos tartalma sem ismert számunkra.

1. ábra: A szakértarcák és egyéb államigazgatási szervek ODA-ként elszámolható bilaterális kifizetései partnerországok szerint 2013-ban (%)

Forrás: Beszámoló Magyarország 2013. évi nemzetközi fejlesztési..., 2014 és a KKM NEFEFO tájékoztatása alapján saját összeállítás

	2010	2011	2013			
			teljes bilaterális ODA		KÜM bilaterális ODA	
	ország	ország	ország	kifizetés	ország	kifizetés
1.	Ukrajna	Szerbia	Ukrajna	1 767 099 194	Mongólia	29 009 230
2.	Szerbia	Afganisztán	Szerbia	1 441 515 329	Afganisztán	14 976 800
3.	Afganisztán	Ukrajna	Sri Lanka	228 761 233	Ukrajna	14 576 915
4.	Kína	Bosznia-Hercegovina	Vietnám	165 152 856	Kenya	11 373 990
5.	Montenegró	Montenegró	Montenegró	152 205 254	Libanon	10 035 300
6.	Irán	Irán	Afganisztán	127 118 415	Montenegró	7 833 921
7.	Nigéria	Törökország	Törökország	121 296 001	Szerbia	7 739 468
8.	Koszovó	Kína	Irán	117 572 000	Törökország	5 802 000
9.	Dél-Afrikai Köztársaság	Nigéria	Laosz	115 933 507	Fülöp-szigetek	4 351 500
10.	Horvátország	Vietnám	Nigéria	99 867 369	Haiti	2 720 000
11.	Vietnám	Laosz	Moldova	97 553 537	Kongói Demokratikus Köztársaság	2 500 000
12.	Törökország	Koszovó	Kína	68 990 795	Szíría	1 468 609
13.	Etiópia	Palesztin Nemzeti Hatóság	Kazahsztán	64 111 383	Moldova	1 192 199
14.	Bosznia-Hercegovina	Egyiptom	Mongólia	55 734 773	Bosznia-Hercegovina	1 000 000
15.	Laosz	Etiópia	Brazília	54 882 745	Vietnám	862 500
16.	Moldova	India	Jordánia	54 296 430		
17.	India	Indonézia	Bosznia-Hercegovina	35 090 761		
18.	Kenya	Mongólia	Kenya	31 325 417		
19.	Mongólia	Brazília	Etiópia	29 775 010		
20.	Palesztin Nemzeti Hatóság	Kenya	Szíría	21 204 609		
				4 849 486 618		115 442 432

4. táblázat: Az első 20 legnagyobb NEFE támogatásban részesülő ország, 2010, 2011 és 2013 teljes ODA és 2013 KÜM bilaterális ODA esetén

Forrás: a KÜM 2010, 2011 és 2013 NEFE-beszámolói és a KKM NEFEFO tájékoztatása alapján saját összeállítás

Az ezek után fennmaradó 5,1 milliárd forint 95 kedvezményezett-ország között oszlott meg. A sok recipiens persze inkább csak statisztikai adat, elsősorban a sok külföldi diák számára nyújtott ösztöndíj miatt, ami a tavalyi évben 1,73 milliárd Ft-ot tett ki. Az esetek mintegy felében, tehát 95 országból 52 ország esetében csak 1 kifizetési tétel szerepel az adatokban, az is általában oktatással, ösztöndíjjal kapcsolatos költség, és 45 esetben 2 millió Ft alatt van az adott támogatási összeg. **A 20 legnagyobb támogatásban részesülő országra eső bilaterális ODA 4,85 milliárd forint volt (az 5,1 milliárd Ft 95%-a), tehát a fennmaradó mintegy 240 millió forinton osztozik a többi 75 ország.** (Ld. 1. ábra)

Ha a 2013-as évet összevetjük 2010 és 2011 magyar bilaterális ODA első 20 támogatott országának listájával¹⁶ **Szerbia és Ukrajna folyamatos vezető szerepe egyértelműnek**

látszik, és 2013-ra az első 3-ból Afganisztán 6. helyre történő lecsúszása is érthető a PRT források fokozatos csökkenésével. (Ld. 4. táblázat) **16 ország egyébként mindhárom, de legalább két évben is szerepel** a 20-as listán, helyük a listán ugyanakkor változó. 2013-ban sok tekintetben az változtatta meg a recipiens országok listáját, hogy a kötött segélyhitelezés keretén belül Srí Lanka és Vietnám esetében nagymértékű kamattámogatás lett jóváírva számukra. **Kína, India, Törökország, Brazília és Nigéria** előkelő és konszons helye az első húszban is meglepőnek tűnhet, de jellemzően ezen országok diákjainak odaítélt **magas számú ösztöndíj miatt végeznek az első húsz hely valamelyikén.**

¹⁶ 2012-ből a KÜM költségeinek pontos bontása nem áll rendelkezésünkre, ezért a 2010 és 2011-es éveket vetjük össze a 2013-as adatokat.

Érdekes a Top20 listákat összevetni az utóbbi években már nem igen hivatkozott, de korábban hivatalosan is érvényes NEFE partnerország-listával is:

- Kiemelt partnerek: Bosznia-Hercegovina, Moldovai Köztársaság, Palesztin Hatóság, Szerbia és Vietnám
- Projekt-partnerek: Jemen, Kambodzsa, Kirgizisztán, Koszovó, Laosz, Macedónia, Montenegró, Mongólia, Ukrajna, Afrika Szaharától délre eső térsége
- Nemzetközi kötelezettségvállalás alapján támogatandó ország: Afganisztán, Irak

Több ország a fenti listáról egyik vizsgált évben sem szerepelt az első 20 országban: Jemen, Kambodzsa, Kirgizisztán, Macedónia. Ezek egyébként Kambodzsa kivételével nem is kerültek bele a NEFE-stratégia 2013-as első változatában a stratégiaalkotó által javasolt 10 partnerország közé (ezt a javaslatot utóbb kivették a stratégiából.¹⁷) Másrészt a *nefe.kormany.hu* oldalon a projekt-országok felsorolásának tanúsága szerint is a fenti listához képest olyan új partnerek is megjelentek a KÜM NEFE együttműködésben, mint Koszovó és Mianmar, és a projektek alapján a szubszaharai országok közül Kenya, Etiópia és Uganda estében látszik a szorosabb fejlesztési együttműködés.¹⁸

Az adatok alapján nyilvánvaló az átfedés a KÜM bilaterális tevékenységének célországai és a teljes bilaterális ODA legnagyobb recipiensei, valamint a korábbi partnerlista országai között, tehát **a koordináció hiánya mellett is valamiféle koherenciát fedezhetünk fel a KÜM és a többi kormányzati szerv NEFE tevékenységének földrajzi irányultságát tekintve, ami az általános magyar külkapcsolati és külgazdasági prioritásokból nyilvánvalóan következik.** Ettől függetlenül **azonban a stratégiai megközelítés hiánya és az esetlegesség ott van a rendszerben,** aminek eredménye lehet egy-egy országra vonatkozóan egyik évről a másikra a vagy lecsökkenő, vagy éppen jelentősen megugró ODA-kifizetés. A KÜM esetében az esetlegességek mindenképpen meghatározzák a kifizetések kedvezményezettjeinek listáját. Egyrészt a sikeres NEFE pályázatok (nem lehet előre tudni, hogy a civilek mely országokra pályáznak), másrészt az adott évi humanitárius katasztrófák számottevően befolyásolják az országok sorrendjét, a támogatások egymáshoz viszonyított arányát. Mindez persze azért is lehetséges, mivel

jelenleg kis keretösszegekről van szó, kis hangsúlyeltolódás is kifejezettebben látszik benne. De igaz ez a teljes kormányzati bilaterális ODA esetében is, ahol egy-egy kötött segélyhittelhez tartozó kamatkifizetés vagy ösztöndíjakra vonatkozó megállapodás könnyen átírhatja a sorrendet.

A meglévő kormányzati törekvések mellett is jellemzően ezek a más minisztérium által kezelt tételek azok, amik átrendezik tehát a sorokat. Az egyéb intézmények NEFE vonatkozású tevékenységeinek megtervezésekor a KÜM korlátozott koordináló szerepének köszönhetően kevésbé tudja érvényesíteni a magyar NEFE prioritását, mint saját költései esetében. Mindezek okán több éve hangoztatott civil vélemény és igény, hogy egy központosítottabb programozás és forrásallokáció keretén belül **radikálisan le kell csökkenteni a partnerországok számát,** hogy a jelenleg rendelkezésre álló szűkös forrás szakmailag és pénzügyi szempontból is koherensebb és hatékonyabb módon kerüljön felhasználásra.

Legkevésbé fejlett országok

A donorországok teljesítményének elemzésekor az is egy fontos szempont, hogy a NEFE mekkora hányada irányul a legkevésbé fejlett országokba.¹⁹ Létezik erre **ENSZ-es ajánlás,** egyúttal 2014-ben újra megerősített **uniós kötelezettségvállalás** is, ami a 0,7%-os ODA/GNI arányon belül minimum a GNI 0,15-0,20%-át javasolja **ezekbe az országokba** irányítani²⁰, ami kb. a **20%-át** jelenti **a teljes ODA-nak.** 2013-ban a teljes **magyar bilaterális ODA-nak is csak a 4,06%-a,** de ha a teljes ODA-t nézzük, akkor csak az 1,07%-a célozta ezeket az országokat. Nyilván addig, amíg az afganisztáni PRT működött, mivel Afganisztán ebbe a körbe tartozik, ez az arány valamivel jobb volt, 2012-ben pl. 6,15%-a a kétoldalú ODA-nak és 1,55%-a a teljes ODA-nak. Az előző években pedig valószínűleg még ennél is magasabb lehetett. A civilek megítélése szerint, az ENSZ-es ajánlásokkal és EU-s kötelezettségvállalással összhangban a partnerországok jövőbeni kiválasztásakor ennek az arálynak a javítása különösen fontos kritérium kell, hogy legyen. A NEFE honlapon felsorolt 13 kedvezményezett ország között is megtalálható 3 szubszaharai ország, viszont részesedésük a 2013-as bilaterális NEFE-ből aránytalanul kevés, holott Afrikában található a legtöbb ebbe a kategóriába tartozó ország.

¹⁹ Listájuk itt megtalálható: http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/ldc/ldc_list.pdf

²⁰ Ld. Report of the Fourth United Nations Conference on the Least Developed Countries, Istanbul, Turkey, 9-13 May 2011, <http://www.un.org/wcm/webdav/site/ldc/shared/Report%20of%20the%20Istanbul%20Conference.pdf> és Council Conclusions, 19 May 2014, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/142676.pdf

¹⁷ Koszovó, Szerbia, Moldova, Ukrajna, Palesztin Hatóság, Etiópia, Kenya, Afganisztán (ösztöndíjas program), Kambodzsa, Vietnám

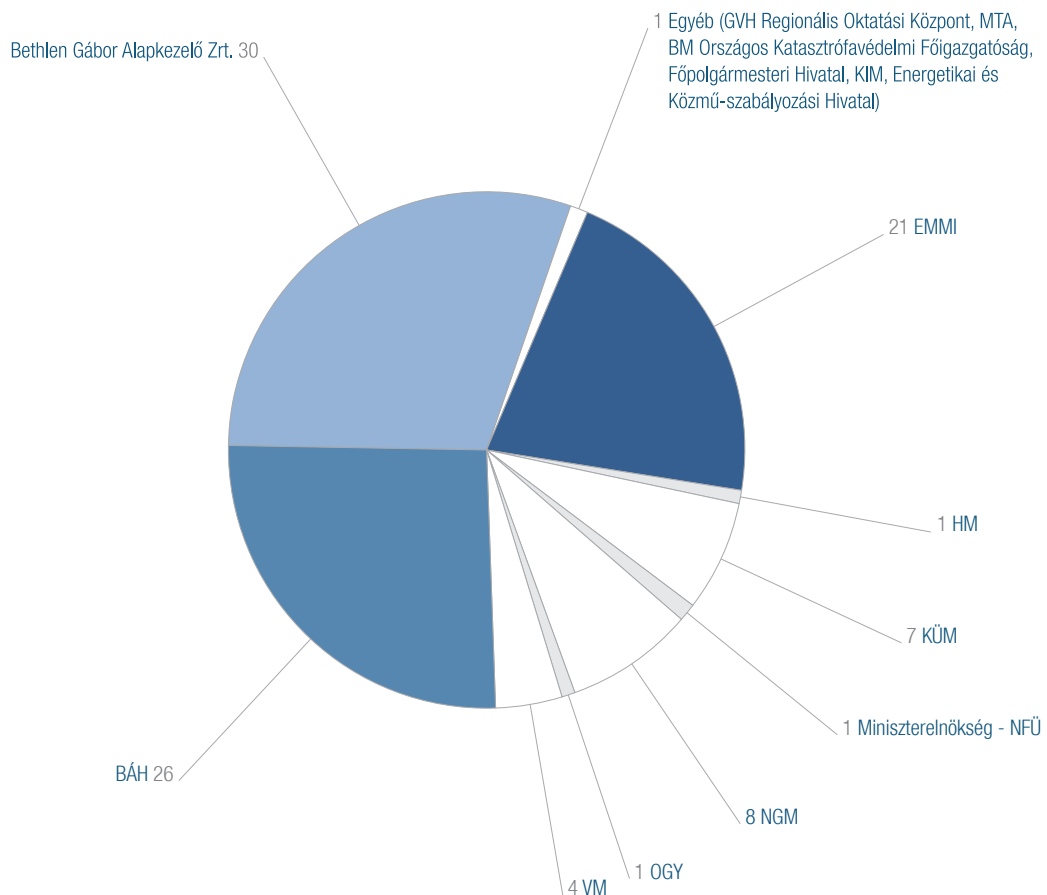
¹⁸ <http://nefe.kormany.hu/kedvezmenyezett-orszagok>

2.2.2. BILATERÁLIS ODA KIFIZETÉSEK KORMÁNYZATI SZERVEK SZERINT

A Külügyminisztérium gyakran másodlagos szerepe a NEFE-ben a szaktárcák és egyéb államigazgatási intézmények ODA-kifizetéseiből is jól látszik (ld. 2. ábra). Ahogy a korábbi években, 2013-ban is a legnagyobb kifizetők a **határon túli magyar szervezeteket támogató Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (30%)**, a **menekültügyi költségeket elszámoló BM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (26%)**, az **ösztöndíjakért felelős EMMI (21%)**, a kötött segélyhitelek kamattámogatásait finanszírozó **Nemzetgazdasági Minisztérium (8%)** és csak ezek után a **Külügyminisztérium (7%)** voltak. Jelentős a **Vidékfejlesztési Minisztérium** hozzájárulása is **(4%)**, aminek keretében egyrészt ösztöndíjakat nyújtott, másrészt konkrét fejlesztési projekteket valósított meg.

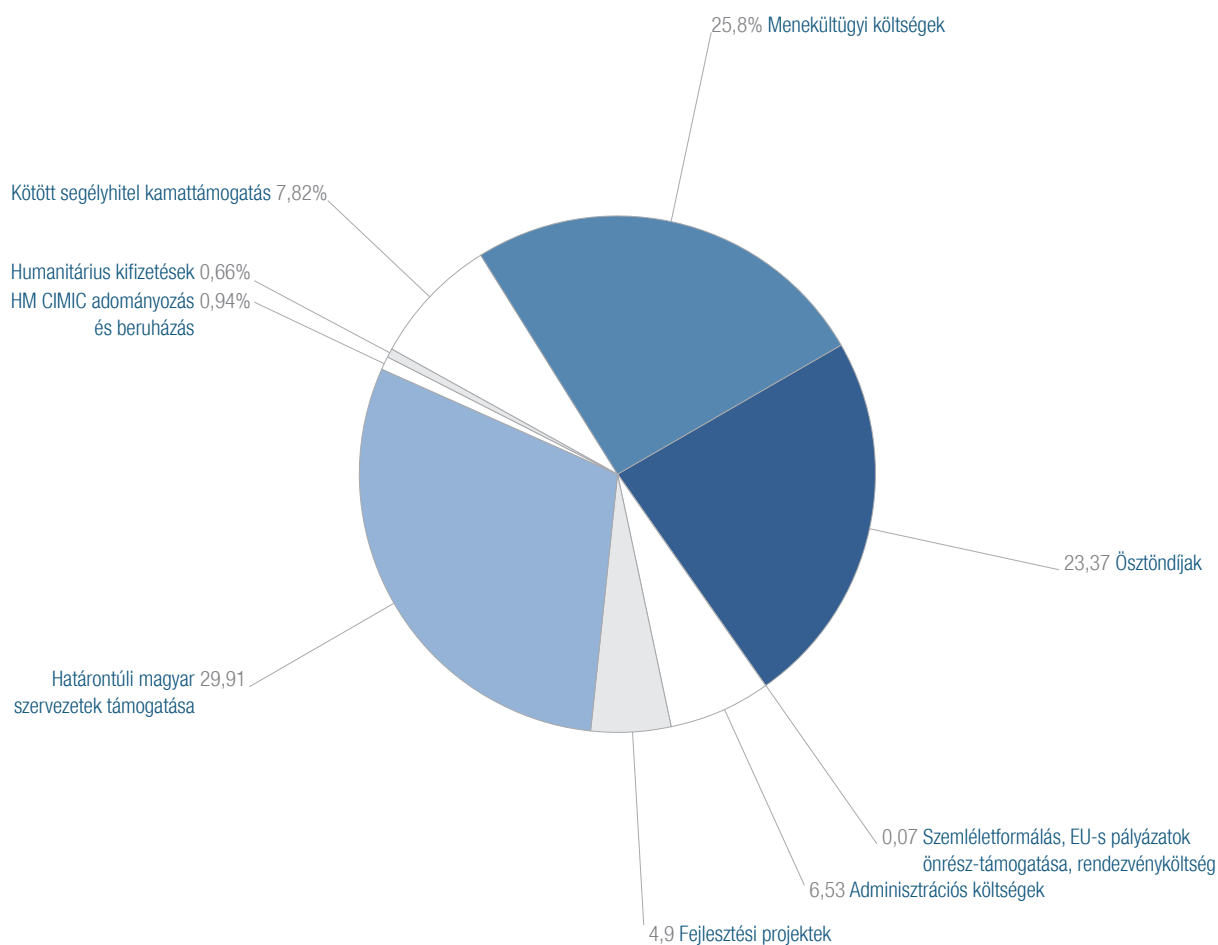
2.2.3. BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK, VALÓDI SEGÉLYEK – INFLÁLT SEGÉLYEK

Leszámítva a Külügyminisztérium költségeit, az elmúlt években a civilek az előbbi nagy kifizetőknél a tételeivel kapcsolatban fejtették ki leginkább kételyeiket, mivel az általuk teljesített kifizetések esetében kérdéses, hogy valójában mennyiben járulnak hozzá a helyszínen, a fejlődő országokban a szegénység felszámolásához. Az európai civil szervezetek által kezdeményezett AidWatch kampány szerint sem a külföldi diákok magyarországi oktatásához kapcsolódó ösztöndíjak és kifizetések, sem a hazánkba érkező menekültekkel kapcsolatos első évi költségek, sem a kötött formájú segélyek és segélyhitelek nem jelentenek valódi támogatást. A magyar civil szervezetek az ösztöndíjak esetében adott körülmények között nem kérdőjelezték meg ezek hasznosságát, de jelenleg egyrészt a rendelkezésre álló statisztikák alapján ezek nem különíthetők el a külföldi diákokat érintő egyéb kiadásoktól, másrészt ezek hatékonyságának vizsgálata, az ösztöndíjasok

2. ábra: Szaktárcák és egyéb államigazgatási intézmények ODA-ként elszámolt kifizetéseit 2013-ban a bilaterális ODA %-ában.

Forrás: Beszámoló Magyarország 2013. évi nemzetközi fejlesztési..., 2014 és a KKM NEFEFO tájékoztatása alapján saját összeállítás

3. ábra: A magyar bilaterális ODA beavatkozási területek szerinti csoportosításban 2013-ban (%)

Forrás: Beszámoló Magyarország 2013. évi nemzetközi fejlesztési..., 2014 és a KKM NEFEFO tájékoztatása alapján saját összeállítás

utánkövetése még egyelőre nem történt meg, ahogy annak felmérése sem, hogy ez a támogatási forma az adott ország esetében elérni kívánt fejlesztési cél szempontjából mindenképpen a leghatékonyabb, és még inkább költséghatékony módszer-e. Azt mindenesetre kutatások bizonyítják, hogy egy-egy külföldön tanuló diákra fordított pénzből hazájában akár több száz diák beiskolázását meg lehet oldani, illetve a helyi oktatás színvonalát fejleszteni. Egyébként minden korábban felsorolt tétel megfelel az OECD előírásainak, ettől függetlenül a civilek megítélése szerint ezek **nem nyújtanak valódi erőforrás-transzferet a szegényebb országok számára**, hiszen nagy részük, a menekültügyi és az ösztöndíjas keretek, a donor országban költődik el; illetve ezen túl nem költséghatékonyak és többnyire a helyben gyártást és helyi szolgáltatások prioritását megfogalmazó fenntarthatósági kritériumoknak sem felelnek meg. Kiváltképp igaz ez a kötött segélyek vagy segélyhitelek esetében, éppen kötöttségük okán, mivel alapvetően **a donor ország legtöbbszór jóval drágább szolgáltatásait vagy termékeit kell a kedvezményezetteknek igénybe venni a saját helyi erőfor-**

rásaik helyett. A kötöttség feloldására egyébként az OECD ajánlást is megfogalmazott.²¹ Természetesen a civilek nem azt mondják, hogy ilyen és hasonló forrásokat ne folyósítsanak a kormányzatok. A lényeg, hogy **ezeket ne számolják el ODA-ként, és az ODA-arány növelése érdekében a fejlődő országok számára ezekhez mérhető nagyságrendű, de ezeken felül rendelkezésre álló, valós pénzügyi eszközöket jelentő, helyben és kötöttségektől mentesen felhasználható forrásokat biztosítsanak.**

E tekintetben érdemes a magyar bilaterális költségek esetében is megnézni, hogy mekkora azoknak a tételeknek az aránya, amelyek helyben megvalósuló, vagy a helyi kapacitásokat közvetlenül építő, jellemzően projekt-alapú NEFE-tevékenységeket támogattak. Ezekről a beavatkozási területekről a 3. ábra ad képet.

21 Ld. <http://www.oecd.org/dac/41707972.pdf>

Az ábra alapján látható, hogy **a teljes bilaterális ODA** összesen mintegy **64%-a itthon felmerülő költségeket fedez (menekültügyi költségek, ösztöndíjak, adminisztrációs és egyéb költségek) és csak 36%-át fordítjuk a partnerországokkal történő projekt-alapú együttműködésre.** Ezen a 36%-on belül is kb. 30% a határon túli magyarokkal való együttműködés költségeit fedezi, ami esetében nem áll rendelkezésünkre elég információ, hogy meg lehessen ítélni ezeknek az együttműködéseknek a szegénység felszámolásában játszott szerepét. Ha ezt a tételt nem számítjuk, akkor a bilaterális ODA-nak mindösszesen 6,5%-át fordítjuk fejlesztési és humanitárius projektek, beavatkozások finanszírozására²². Ez a teljes ODA-nak pedig csupán 1,7%-a. (A határon túli magyar szervezeteknek nyújtott támogatásokkal együtt ez az arány a teljes ODA-n belül 9%, ami szintén nagyon alacsony.) Ezeket a tevékenységeket nagy részben a KÜM támogatta, de idetartoznak a HM CIMIC afganisztáni adományozási és beruházási költségei, az Országgyűlés parlamentáris intézményrendszer fejlesztő, a Főpolgármesteri Hivatal városfejlesztésre irányuló tapasztalatcsere programjai, az MTA bilaterális együttműködései, és persze bilaterális humanitárius kiadások. Ez összesen kb. 453 millió Ft-ot tett ki a tavalyi évben. **A KÜM-re eső rész ebből kb. 115,5 millió forint, amiből kb. 31 millió forint esetében vont be a KÜM civileket a végrehajtásba.**

A költségvetési források szűkösségéről esett már korábban is szó, itt csak megismételjük azt a civil igényt, hogy mind a teljes bilaterális arányt a magyar ODA-n belül, mind pedig a valós erőforrástranszfert jelentő bilaterális együttműködések arányát növelni szükséges a magyar NEFE tevékenységen belül, a civilek jelenleginél nagyobb arányú bevonása mellett.

A bilaterális ODA kifizetések fejlesztési szektoronként történő csoportosítását megnehezíti, valójában egyelőre értelmetlené teszi, hogy **a projektek nincsenek besorolva szektorok szerint**, és a projekt-leírások sokszor nem adnak támpontot, hogy pontosan mire irányult a projekt, holott ez is fontos elemzési szempontot szolgáltatna a magyar NEFE-trendekkel kapcsolatban, nemcsak külső elemző, de a kormányzat számára is. A KÜM ebben a tekintetben több információval szolgál a NEFE-beszámolóknak és a projektekből az látszik, hogy a vízügyi, szanitációs valamint egészségügyi infrastruktúra-fejlesztés, kapacitásépítés áll az általa támogatott tevékenységek középpontjában.

Nyilván ilyen kis támogatási keret esetében a földrajzi relációk tekintetében is említett esetlegességek itt is szerepet kapnak. A civilek igénye és ajánlása, hogy az új NEFE-stratégiaiban meghatározott **fejlesztési szektorok prioritálása és pontosabb meghatározása történjen meg a stratégiát végrehajtás szintjén gyakorlatba ültető jövőbeni dokumentumokban is**, támpontot szolgáltatva nemcsak a KKM majdani költségei, de természetesen az egyéb kormányzati szervek nemzetközi együttműködéseiben is.

2.2.4. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉS

Egyelőre **nem nyilvánosak sem a társminisztériumok által, sem a külügyminisztériumi projektek kapcsán végrehajtott monitoring ellenőrzések és értékelések eredményei**, így nehéz képet alkotni a tevékenységek sikerességéről, hatékonyságáról. A Szövetség számos alkalommal hangsúlyozta egy **monitoring- és értékelési keretrendszer kidolgozásának** fontosságát beadványaiban. A NEFE-stratégia és a NEFE-törvény tervezete általános szinten foglalkozik is a kérdéssel. Itt újra fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a kevesebb számú partnerország nemcsak a végrehajtás hatékonysága szempontjából előnyös, emellett a monitoring és értékelés költségvonzata is csökken, és ha ennek köszönhetően az ellenőrzés meg tud történni, akkor az a hatékonyságra is természetesen visszahat. Egy másik kardinális szempont itt, hogy az ellenőrzéseket **külső szakértők végezzék**, ne azok, akik a végrehajtásért is felelnek. **Az ellenőrzések eredményei pedig legyenek hozzáférhetőek nyilvánosan is.**

3. SZEMLÉLETFORMÁLÁS, GLOBÁLIS NEVELÉS

Fontos kérdés mind az ezzel foglalkozó civilek számára, mind a NEFE társadalmi támogatottsága tekintetében, hogy az ODA költségeknek mekkora hányada irányul szemléletformálási, globális nevelési programok végrehajtására, támogatására. A 2013-as ODA esetén 3,2 millió forintnyi ilyen költést tudunk beazonosítani. Ebben a legnagyobb tétel a civilek EU-s szemléletformálási projektjei önrészéhez való hozzájárulás (1,75 millió Ft), de idesoroltuk a Főpolgármesteri Hivatal költségeit a 2013-as Afrika Fórum megrendezése kapcsán (838 ezer Ft), illetve a 2013-as NEFE kiállítás költségeit is (200 ezer Ft). Mindez a **bilaterális ODA 0,07%-a** (a teljes ODA viszonylatában még annál is észrevehetően kisebb arány), ami a civil szervezetek álláspontja szerint a legkevésbé sem elegendő. Különösképpen, mivel Magyarországon az EU tagállamok között az egyik legalacsonyabb a NEFE ismertsége és támo-

²² A DAC-országok átlaga a hasonló tartalmú ún. country programmable aid esetén (amibe az OECD a humanitárius kifizetéseket bele sem érti) 54% a bilaterális ODA-ból. Ld. <http://www.oecd.org/dac/stats/45546348.pdf>

gatottsága, és **ez a NEFE jövőjét elkerülhetetlenül negatív módon befolyásoló állapot**. Habár a civil szervezetek egyéb, akár magyar állami, de egyébként jellemzően nemzetközi forrásokból is aktívák a területen, a NEFE-ből származó források drasztikus növelése elengedhetetlen a szemléletformálás és globális nevelés terén, akár úgy is, hogy ez nem a KKM, hanem egyéb államigazgatási intézmény költségvetését terheli. A szemléletformálás esetében is lehetséges munka-, és termékgosztás, úgy ahogy jelenleg a NEFE fejlesztési területén az jellemző (de természetesen ettől még itt is érvényesülniük kell a NEFE jobb koordinációját megvalósító törekvéseknek). **Egyes országok gyakorlatában meghatározzák az ODA %-ában, hogy szemléletformálásra, globális nevelésre mekkora hányadát fordítják a forrásoknak**. Régi civil ajánlás, hogy ez a magyar szabályozásokban is szerepeljen.

4. CIVIL SZERVEZETEK SZEREPE

A civilekről szólva elsőként ki kell hangsúlyoznunk azt az öröndetes folyamatot, hogy az elmúlt években a külügyi tárca és a civilek kapcsolata, az együttműködés mind policy, mind más területeken folyamatosan javult. Ez alapján úgy látjuk, hogy tág tere lehetne a további kölcsönösen előnyös együttműködéseknek.

A külügyi tárca bilaterális kerete 2013-ban csak 7%-a az összesen hét és fél milliárd forintnyi magyar bilaterális NEFE-költésnek. Ennek 4 százalékát kapták civil szervezetek NEFE tevékenységeik finanszírozására 2013-ban: 31 millió forintot a KÜM bilaterálisan elszámolt 565 milliójából.

Elmondható a rendelkezésünkre álló adatok alapján²³, hogy nagyságrendileg a **teljes magyar nemzetközi fejlesztési pénzek mindössze egy ezreléke (0,1%) volt elérhető civilek számára**.

Alább közlünk pár adatot arról, hogy az OECD DAC országokban mennyit költenek ugyanerre. A hatékony és korszerű nemzetközi fejlesztési szektor itthoni fejlesztéséhez mindenestre elengedhetetlennek látszik a civileknek juttatott források megsokszorozása. **Ha nem is a DAC országok e téren mért átlagát (17%) célozzuk, hanem akár annak csak felét akarnánk elérni, ahhoz is a civilek számára elérhető források megnyolcvanszorosozására lenne szükség**.

A növekvő civil részvételhez természetesen a civilek részéről is további kapacitás- és tudásfejlesztésre is szükség lenne, amihez a HAND Szövetség továbbra is partnerséget kínál a mindenkori kormányzat számára.

Az **OECD DAC** országokban egy nemrég készült felmérés²⁴ alapján megállapították a következőket:

- a DAC-tagok civilek által megvalósított nemzetközi fejlesztési költségei teljes évi fejlesztési költségeinek a kb. 14-20%-át, átlagosan 17%-át tette ki;
- a fenti összeghez a civilek nemzetközi fejlesztési tevékenységeikben kb. annak másfélszeresét, azaz évi 30 milliárd dollárt saját, illetve privát forrásokból tettek hozzá;
- a DAC tagok körülbelül 15-ször annyi forrást biztosítottak saját országukban működő civileknek, mint a támogatott országokban működőeknek;
- a szociális infrastruktúra és a szolgáltatások szektorokban voltak a leginkább aktívák a civilek;
- a civil fejlesztési tevékenységek körülbelül harmada a „kormányzat és civil társadalom” néven definiálható al-szektorban valósult meg;
- a humanitárius segélynyújtás volt a második legfontosabb szektor a civilek fejlesztési illetve segélyekkel kapcsolatos tevékenységeiben.

A fenti statisztikai adatokon alapuló következtetéseket megfogalmazó OECD jelentés egyben azt is jelzi, hogy más kutatások a civilek nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenységét, az általuk generált további forrásokat, illetve a felhasznált munkaidőt és anyagok költségeit jóval többre becsülik. Ezek a becslések (például a Hudson Intézetéi²⁵) számszerűsítik a civilek által biztosított és befektetett önkéntes időt éppúgy, mint más tárgyi hozzájárulásokat, amiket a pénzügyi tranzakciók nem jelenítenek meg.

23 A korábbi adatokat összeállító, illetve kibocsátó KÜM, ma KKM felé nem túl részletes adatszolgáltatási kötelezettséggel terhelt tárminisztériumok ODA-ként lejelentett költségeiből nem derül ki, hogy azok mekkora hányadában vettek részt civilek a végrehajtás során, ha volt egyáltalán ilyen.

24 <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/Aid%20for%20CSOs%20Final%20for%20WEB.pdf>

25 <http://www.hudson.org/about>

Egy másik, a civilekre fókuszáló OECD tanulmány kiemeli, hogy a **DAC országok szolgáltatások nyújtása, társadalmi párbeszédök ösztönzése és folytatása, demokratikus folyamatok és az elszámoltathatóság erősítése, illetve a civil társadalom megerősítése miatt tartják fontos partnereknek a civileket**²⁶.

5. TRANSPARENCIA

Az elmúlt és az idei év pozitív folyamatokat indított be a NEFE transzparenciája terén. Egyrészt beindult a **nefe.kormany.hu weboldal** és a rajta található információk azóta is folyamatosan bővülnek és frissülnek. Ami különösen fontos az AidWatch szempontjából, hogy az alapvető dokumentumok és a projektek szintjén fontos információk is felkerültek a weboldala.

Jóváhagyásra került a **NEFE-stratégia**, ami a transzparenciát alapelveként kezeli, s konkrét lépésként előrevetíti, hogy a buszani kötelezettségvállalásnak megfelelően a kormányzat lépéseket tesz az **International Aid Transparency Initiative (IATI)** kezdeményezésbe²⁷ történő bevonódás érdekében, melynek keretében a donorok egységes rendszerben, könnyen hozzáférhető módon teszik közzé ODA-adataikat. Itt a NEFE-stratégiában és az azt jóváhagyó kormányhatározatban megjelölt másik konkrét lépésnek, az **OECD DAC-hoz (fejlesztési bizottság) való csatlakozásnak is mielőbb meg kell történnie**. Ez a DAC tagsággal járó sokkal részletesebb, projekt szintre lemenő adatszolgáltatás a nemcsak itthon, de nemzetközileg is elérhető információk körét bővítené.

Ami a hazai konkrét lépéseket illeti két ígéretes munkafolyamat is beindult 2013-ban. Egyrészt az EU kezdeményezett egy kapacitásépítő programot megkönnyítendő az új tagállamok számára az ODA-elszámolások kezelését egy EU és OECD szabványoknak megfelelő **statistikai rendszer** kialakításával. A KÜM emellett elindította egy a saját tevékenységére vonatkozó **adatbázis** kiépítését is. Ezt a korábbi információk szerint már közzé kellett volna tenni, de sajnálatos módon ez idáig még nem történt meg. A civilek remélik, hogy a jövő évi AidWatch már építhet ennek az adatbázisnak a tartalmára, és amennyiben erre még van lehetőség, az adatbázis „elísítése” előtt javasolják kutatók és egyéb érdekelt felek, így civilek bevonását legalább a teszt-fázisban. E tekintetben hasznos

lenne megfontolni a Publish What You Fund elnevezésű nemzetközi kutatási projekt tanulságait is, amelynek legutóbbi jelentése szerint nagyon részletesen vizsgált indikátorok alapján Magyarország 68 donor közül a 62-edik transzparencia szempontjából²⁸. Ezen e helyezésen jelentősen változtatna a tervezett adatbázis közzététele. Mindezen folyamatok során a KÜM-ön kívüli **egyéb kormányzati NEFE-szereplők transzparenciájának növelését** is kiemelten kell kezelni.

Az idei évben az **NEFE-beszámoló** korai publikálása nagyban megkönnyítette az információkhoz való hozzáférést a HAND számára, és ez még akkor is igaz, ha a novemberben hozzáférhetővé vált végleges adatok radikálisan módosítottak is a számokon. Ez jelenleg nyilván a legfontosabb adatforrás a külső elemző számára és rengeteg hasznos információval szolgál. Továbbra is van ugyanakkor az adattartalomban hiányosság, amit mindenképpen javasunk a jövőre nézve javítani, amiben az előbb említett nyilvántartások is segíthetnek majd. A Szövetség legfontosabb ajánlásai e tekintetben:

- a beszámoló bizonyos részeinek átstrukturálása és egy minden évben azonos, véglegesített forma kidolgozása (itt fontosnak tartjuk a civilekkel, mint az adatok elsődleges felhasználóival az egyeztetést),
- a magyar NEFE által megfogalmazott célok mentén történjen a beszámolás legalább a bilaterális NEFE-ről szóló részben, különös tekintettel a KÜM tevékenységére,
- történjen meg a csatolandó mellékletek egyszeri véglegesítése, és minden évben ennek megfelelően történjen a publikálásuk,
- A mellékelt táblázatok mindenképpen tartalmazzák a KÜM tevékenységének részletes lebontását (az egyéb államigazgatási szervekről minden évben készült részletes táblázat, míg a KÜM esetében ez az utóbbi években többször is elmaradt, és a beszámoló szövegéből pontos kimutatást készíteni nem lehetséges).

Az idén ősszel beindult egyeztetések a NEFE-törvényre vonatkozóan azt vetítik előre továbbá, hogy a transzparencia elve és az azt biztosító alapvető mechanizmusok legalább az alapvetések szintjén a NEFE-törvény részét fogják képezni, ami teljességgel találkozik a civil elvárásokkal.

²⁶ Lásd 15. old.: http://cso-effectiveness.org/IMG/pdf/final_how_dac_members_work_with_csos_english.pdf

²⁷ <http://www.aidtransparency.net/>

²⁸ Ld. <http://ati.publishwhatyoufund.org/donor/hungary/>

6. A 2015-ÖS ÉVRŐL ÉS A 2030-IG MEGHATÁROZÓ FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSI CÉLOKRÓL (SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS - SDGs)

A Fenntartható Fejlesztési Célok²⁹ a Milleniumi Fejlesztési Célokot 2015-ben felváltó új, globális keretrendszerben lesznek megfogalmazva – ez a nemzetközi fejlesztési együttműködés egyik legfontosabb prioritása jelenleg. Ezen témáról a HAND Szövetség sokat írt 2014-ben, többek között a **Beyond 2015** elnevezésű nemzetközi **civil kampány** itthoni koordinátorként³⁰. Ebben a folyamatban az egyik főszerepet az **ENSZ Nyitott Munkacsoportja** töltötte be, amelynek **magyar társelnöke Kőrösi Csaba magyar ENSZ-nagykövet volt**³¹. A **2014 decemberében az ENSZ főtitkárnak** gondozásában megjelent ún. **Szintézis Jelentés** tartalmazza a Nyitott Munkacsoport által megfogalmazott ajánlásokat és célokat éppúgy, mint világos iránymutatásokat a nemzetközi fejlesztés finanszírozásának megújítására vonatkozóan.³² Ez utóbbi területen több szakértő, illetve magas politikai szerv is készít ajánlásokat³³, és a 2015-ös év folyamán bizonyosan újra sokszor kiderül majd, a fejlesztések finanszírozásának kérdése a nemzetközi fejlesztés szempontjából sorsdöntő terület.

A finanszírozás tekintetében az egyik kulcs-kérdés a **klímavédelmi és a nemzetközi fejlesztési források** felhasználásának olyan teljes összehangolása, ami közben ezen források átlátható, egyszeri, külön-külön elszámolása is megoldott³⁴. A szükséges források biztosításához egyre több szereplő összehangolt munkája szükséges.

29 A 2014 október végén elérhető legjobb, és az ENSZ közgyűlés által elfogadott erről szóló tervezet a Nyitott Munkacsoporté. A 17 javasolt célt mellékletként csatoljuk, illetve ld. itt: <http://sustainabledevelopment.un.org/sdgsproposal.html>

30 Honlapok, hírek, összegzők az alábbi linkeken érhetőek el: Beyond 2015 globális honlap: www.beyond2015.org; Beyond2015 Magyarországon, al-honlap: http://hand.org.hu/beyond_2015; összegző: <http://hand.org.hu/media/files/1399369192.pdf>

31 Nagykövet úrral 2014 októberében készített a HAND interjút, amiben mind a magángazdasági szereplőkre, mind pedig külön Magyarország szerepére is kitért ld.: <http://hand.org.hu/video>

32 http://www.un.org/disabilities/documents/reports/SG_Synthesis_Report_Road_to_Dignity_by_2030.pdf

33 Többek között az Intergovernmental Committee of Experts on Sustainable Development Financing, ld.: <http://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1558>

34 További információk például egy 2013 májusi OECD tanulmányban: http://www.post2015hlp.org/wp-content/uploads/2013/05/OECD_A-Post-2015-Information-System-for-International-Development-and-Climate-Finance.pdf

6.1. A MAGÁNSZEKTOR ILLETVE A GAZDASÁGI SZEMPONTOK SZEREPÉNEK NÖVELÉSE

E területről külön is szólnunk, mivel a magyar külkapcsolatok új iránya szerint is e téma kiemelt figyelmet érdemel. A fentiekhez közvetlenül és közvetve is kapcsolódó – talán legkérdésesebb – terület a **magánszektor egyre intenzívebb bevonása** a nemzetközi fejlesztési tevékenységekbe, illetve ezek finanszírozásába. Ez a terület igen sok kihívást tartalmaz, a profitmaximalizálás és az emberi jogi alapú megközelítés³⁵ sokszori szembenállásától kezdve az átláthatóságon át az elszámoltathatósági kérdésekig. Alapvető elvárás a magánszektor szereplőitől, hogy a NEFE-ben való **szerepvállalásuk túlmutasson a fejlődő piacok megcélzására tett kísérleteken** és a magánszektor szakpolitikai kérdésekben való korlátozott részvételén, **és inkább az üzleti szféra donor szerepvállalására helyezze a hangsúlyt**. Alapvetés az is a civil szervezetek számára, hogy fenntartható, környezeti és társadalmi szempontból felelős gyakorlatot folytató, a nemzetközi fejlesztési hatékonysági elveknek, különösen a transzparencia elvének megfelelő vállalatok szerepvállalását szorgalmazzák a kormányzatok, így Magyarország is³⁶.

A 2015 utáni folyamat legnagyobb kérdése, hogy sikerül-e a nagy szemléletváltás, amelynek szükségességét egyre többen megfogalmazzák, ám még mindig túl kevesen ültetik át a gyakorlatba. Ahogy egy, a témáról készült háttéranyagban fogalmaztunk: „ahhoz, hogy 2030-ra, vagy akár a századunk közepére elérjük, megközelítsük az emberiség 2015-ben kitűzendő új közös céljait, **nagyon komoly szemléletváltásra, paradigmaváltásra van szükség**. Megvannak az eszközeink, ám az átütő erejű személyenkénti és köz-akarat, a közös cselekvés és a megfelelő együttműködés szándéka még nagyon sok helyen hiányzik.”³⁷ Napjainkban Magyarországon is már számos jó gyakorlattal rendelkező társadalmi vállalkozás, erre a témára szakosodott egyre szaporodó számú tanácsadó cég, üzleti képviselő munkája, illetve néhány nagy cég által is képviselt felelős CSR (pl. Telecom) példaként szolgálhatnak a megfelelő irányba való továbblépéshez.

35 A Human Rights-Based Post 2015 Framework, angol tájékoztató: <http://hand.org.hu/media/files/1414673562.pdf>

36 Angol és magyar nyelvű ismertető a témában: Securing Business' Accountability, <http://hand.org.hu/media/files/1414673623.pdf>; <http://www.concordeurope.org/publications/item/315-a-stronger-role-of-the-private-sector-in-achieving-inclusive-and-sustainable-growth-in-developing-countries>, magyar nyelvű HAND ismertető: A magángazdasági szereplők a nemzetközi fejlesztésben" <http://hand.org.hu/media/files/1403527183.pdf>

37 Balogh-Rohonyi: Hogyan lesznek - s lesznek-e a Milleniumi Célokból fenntartható fejlesztési célok?, 2014, <http://hand.org.hu/media/files/1399370222.pdf>

7. MAGYARORSZÁG SZEREPE 2015 UTÁN - ZÁRSZÓ

Magyarországon a NEFE területén beindult a közelmúltban számos olyan folyamat, amelyek megfelelő megvalósulás esetén kiváló alapot adhatnak ahhoz, hogy miután az eddigi fenntartható célokról szóló munkában, Kőrösi Csaba ENSZ-nagykövet szavaival élve, a magyarok már letették a névjegyüket, a továbbiakban is méltón képviseljük nemzetünket a globális szegénység és esélyegyenlőtlenségek, a NEFE-vel részben kezelhető számos probléma megoldásában. Mindezek megvalósításához azonban a jelentésben megvizsgált adatok és tények fényében egyértelmű, hogy a finanszírozási eszközrendszer és a kapacitások erőteljes bővítése szükséges mind a kormányzat, de egyébként minden egyéb szereplő, így a civil szervezetek oldalán is.

MELLÉKLET – ENSZ FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK

Az ENSZ Nyitott Munkacsoportja által javasolt Fenntartható Fejlesztési Célok³⁸

1. A szegénység összes formájának felszámolása mindenhol
2. Az éhezés megszüntetése, az élelmiszer biztonság és a fejlett táplálkozás megteremtése és a fenntartható mezőgazdaság támogatása
3. Az egészséges élet és a jólét biztosítása minden egyes generáció, minden tagjának
4. A mindenki számára elérhető és méltányos, minőségi oktatás, és emellett az élethosszig való tanulás lehetőségeinek megteremtése mindenki számára
5. A nemi egyenlőség megvalósítása és minden nő és lány társadalmi szerepének megerősítése
6. A víz és a szennyvízkezelés elérhetőségének és fenntartható használatának biztosítása mindenki számára
7. A megfizethető, megbízható, fenntartható és modern energiához való hozzáférés biztosítása mindenki számára

8. A tartós, inkluzív és fenntartható gazdasági fejlődés, a teljes és hatékony foglalkoztatás és a tisztességes munka megteremtése mindenki számára

9. Ellenálló infrastruktúra kiépítése, az inkluzív és fenntartható iparosítás népszerűsítése és az innováció ösztönzése

10. Az országok közötti és az országokon belüli egyenlőtlenségek csökkentése

11. A városok és emberi lakóhelyek befogadóvá, biztonságossá, ellenállóvá és fenntarthatóvá tétele

12. Fenntartható fogyasztási és termelési minták kialakítása

13. Sürgős lépések megtétele a klímaváltozás és hatásainak leküzdésére

14. Az óceánok, tengerek és a tengeri erőforrások megőrzése és fenntartható használata a fenntartható fejlődés érdekében

15. A szárazföldi ökoszisztémák fenntartható használatának védelme, visszaállítása és támogatása, az erdők fenntartható használata, az elsivatagosodás leküzdése, a talajdegradáció megállítása és a pusztulás visszafordítása, és a biodiverzitás további csökkenésének megállítása

16. Békés és befogadó társadalmak megteremtése a fenntartható fejlődés érdekében, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára és a hatékony, elszámoltatható és mindenki számára nyitott intézményi háttér kiépítése minden szinten

17. A végrehajtás eszközeinek megerősítése és a fenntartható fejlődés megteremtéséhez szükséges globális partnerség újjáélesztése

A fő célok mellett további részcélok kerültek megalkotásra, melyek tovább konkretizálják az egyes célkitűzések mögött álló feladatokat, (egyelőre) egyes esetekben már határidőket is megadva és a változás szükséges mértékét is feltüntetve. Az eredeti dokumentum, 18 bevezető bekezdéssel és a 17 cél részletes, 169 alcélt is tartalmazó bemutatásával az ENSZ honlapján olvasható és letölthető.³⁹

38 6. oldal itt: <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1579SDGs%20Proposal.pdf>

39 <http://sustainabledevelopment.un.org/focussdgs.html>

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

BM BÁH Belügyminisztérium Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

CONCORD European NGO Confederation for Relief and Development

DAC Development Assistance Committee = az OECD Fejlesztési Együttműködési Bizottsága

EMMI Emberi Erőforrások Minisztériuma

EU Európai Unió

FAO Food and Agriculture Organization of the United Nations = Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmészügyi és Mezőgazdasági Szervezete

GNI Gross national income = bruttó nemzeti jövedelem

GVH ROK Gazdasági Versenyhivatal Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ

HAND Hungarian Association of NGOs for Development and Humanitarian Aid = Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség

HM Honvédelmi Minisztérium

CIMIC Civil Military Cooperation = Civil-katonai együttműködés

KEF Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság

KIM Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

KKM Külgazdasági és Külügyminisztérium

KÜM Külügyminisztérium

NEFE Nemzetközi Fejlesztési Együttműködés

NEFEFO Nemzetközi Fejlesztési Főosztály

NFM Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

NFÜ Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

NGM Nemzetgazdasági Minisztérium

OAH Országos Atomenergia Hivatal

ODA Official development assistance = hivatalos fejlesztési támogatás

OECD Organisation for Economic Co-operation and Development = Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

OMSZ Országos Meteorológiai Szolgálat

OWG United Nations Open Working Group on Sustainable Development = az ENSZ Fenntartható Fejlődés Nyitott Munkacsoport

PRT Provincial Reconstruction Team = Tartományi Újjáépítési Csoport

VM Vidékfejlesztési Minisztérium

A kiadvány megjelenését az Európai Unió és Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatta. Annak tartalmáért egyedül a szerzők tartoznak felelősséggel, az Európai Bizottság és a Külgazdasági és Külügyminisztérium semmilyen tekintetben nem vonható felelősségre a dokumentumban foglalt információk bármilyen módon történő felhasználása esetén.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND TRADE